

לע"נ ברוך בענדיט וברכה גרוס ע"ה

WEEKLY PLANNER

פרשת השבוע שמיני דף השבוע מגילה כ"ו

פרנס השבוע

Dedications available, email R' Zacharia Adler - info@dafaweek.org

ג) לימוד וחזרה (ד' פעמים) וחזרת מסכת תענית	ב) אליבא דהלכתא	א) עם מראי מקומות	פרנס היום Follow any track ←
☐ דף כ"ו עמוד א'	☐ דף כ"ו עמוד א' עם רש"י	☐ דף כ"ו עמוד א' עם רש"י ותוס'	יום ראשון לע"נ ליבא בת ליפא
☐ דף כ"ו עמוד ב'	☐ דף כ"ו עמוד ב' עם רש"י <u>בענין קדושה של עזרות ביה"כ</u> ע' שו"ע או"ח קנד' מגן אברהם או"ח סי' קנד' א' מעשה רקח הל' תפילה פ"יא	☐ חזרה דף כ"ו עמוד א' <u>בענין אם קדושת ביה"כ דאו' אם לאו</u> ע' הרמב"ן מגילה (כה): #1 קרית ספר הל' תפילה (פי"א) #2 שו"ת משנה שכיר חלק או"ח (סי' נד) #3	יום שני
☐ חזרה א' דף כ"ו עמוד א'	☐ <u>בהמשך הענין</u> ע' אשל אברהם סי' קנד' א' מור וקציעה סימן קנד' א'	☐ דף כ"ו עמוד ב' עם רש"י ותוס' <u>בענין ביה"כ של כרכין</u> ע' תוספות מגילה (כו.) ע"ש רא"ש מגילה (ריש פ"ד) #4 הגהות אשרי מגילה (פ"ד סי' א') #5	יום שלישי
☐ חזרה א' דף כ"ו עמוד ב'	☐ <u>בענין בתי כנסיות מושכרות</u> ע' בית יוסף או"ח קנד' שו"ת מהרי"ט ח"ב יו"ד סימן ד ערוך השולחן או"ח סי' קנד'	☐ חזרה דף כ"ו עמוד ב' <u>בהמשך הענין</u> ע' מעשה רקח הל' תפילה (פ"יא הל' טז) #6 קובץ על יד הל' תפילה (פ"יא הל' טז) #7 ברכת אברהם מגילה (כו.) #8	יום רביעי
☐ חזרה ב' דף כ"ו עמוד א'	☐ <u>בענין סתירת ביה"כ</u> ע' שו"ע או"ח קנב' א' מג"א או"ח קנב' ט"ז או"ח קנב' ביה"ל או"ח קנב' שו"ת כתב סופר או"ח יז' ד"ה ונ"ל	☐ <u>בענין קשר של תפילין</u> ע' תוס' מגילה (כו: ד"ה תשמישי) ע"ש חידושי הגרי"ז (ריש הל' תפילין) #9 חידושי הגרי"ז (ריש הל' תפילין) #10 שיעורי הגרי"ד מנחות (לה): #11	יום חמישי
☐ חזרה ב' דף כ"ו עמוד ב'	☐ <u>בענין גניזת עיתונים כשיש להם ד"ת</u> ע' שו"ע או"ח קנד' ה' מג"א או"ח קנד' הגהות חת"ס או"ח קנד' או"ח קנד' מהד' דרשו מס' 10	☐ <u>בענין הזמנה מילתא היא</u> ע' טו"א מגילה (כו:): #12 שפת אמת מגילה (כו:): #13 גליונות על החידושי הגר"ח (ריש הל' תפילין) #14	יום ששי
☐ חזרה ג' דף כ"ו מגילה ☐ חזרה דף כ"ו תענית	☐ חזרה דף כ"ו מגילה ☐ חזרה דף כ"ו תענית	☐ חזרה דף כ"ו מגילה ☐ חזרה דף כ"ו תענית	שבת
☐ חזרה דפים כ"ג-כ"ה מגילה ☐ שיעורי עיון על הדף ☐ בחינה על הדף			הוספות
לימוד מסכת מגילה מוקדש לע"נ ר' סנדר חיים זאב ב"ר יחיאל ישראל הירט ע"ה			

לע"נ ברוך בעגדיש וברכה גרוס ע"ה

מגילה דף כ"ו

נסדר ע"י ר' אשר יעקב מילמן

1. הרמב"ן מגילה (כה):

דף כה ע"ב לפי מה ששינו במשנתנו בית הכנסת לוקחין בדמיו כו' משמע ודאי שבת הכנסת קדושה יש בו. וכדאמרין בגמרא (לקמן טו, ב) אוגוריה ומשכונה אסור מאי טעמא בקדושת קיימי. ואמרינן נמי (סג) אמאי תיפקע קדושתה. והשתא קשיא לי איך הוה נמכר והלא דבר הראוי לנפול במוקדשין אינו נפדה. ובתוספתא הדאי פירקא (פיז היי) תניא אבני היכל ועורות שנפגמו ושנמנמו אין להם פדיון. ותו כי מכרו שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר היכי שרו דמיהו למשתא בהו שיכרא (כדאי לקמן טו, ה), והלא נתפסין בקדושתם. וכן הא דאמרין (סג ט) במתנה אי לאו דהוה להו הנאה מיניה לא יחבי ליה מתנה והויא לה כזבינא ואמאי תפקע זו והא הויא הנאה כבר אכילתא וליתא ביהולם להחל עליה קדושה. ועוד שאין אני רואה בגמרא ביהכיני נפקע מקדושתו על דרך פדיון וחילול אלא במקרה ושינוי רשות.

ויש ליישב ולומר, דבית הכנסת עשו אותו כתשמישי מצוה (בן לולב וסוכה). והן עצמא אע"פ שנוקדשין לאחר זמן (כדאי לקמן טו, ז), בזמן מצוה יש בהן קדושה של כבוד, כדאמרין התם אסור להרצות מעות כנגד נר של תוכה והוינן בה וכי נר קדושה יש בו ומסקנא דאסור. והתם נמי אמרין דגויי סוכה אסור להסתפק מהן כל שבעה. ואב דכולהו דם כדאיתא בפרק במה מדליקין (עג טז, ב). ופי' הדברים דגויי

סוכה אסורין בשעת מצוותן משום דחל שם שמים עליהן אבל אם בא לסלקן מן המצוה ולהסתפק מהן אסור משום מוקצה למצותו כדמוכח בפרק כירה (עג טז, ב). וכן הוה של מצוה אסור להריח בו וכן לולב ואתרוג כיוצא בהן (כדאי סוכה ט, ז). וכן כתב רב אחא בשאילתא (פרשת שלח קט), דשלח לן בחוטי ציצית, דאסור למיצר בהן מידי משום בוויי מצוה. לפיכך בית הכנסת כל זמן שבני העיר רוצין בו ומצוותן עליו, נהגין בו קדושה ואפי' בחורבנה, שהרי עדיין לא עבר זמן מצותו וראוי לשפץ אותו ולבנותו. אבל אם נמלכו למכרו, כבר עבר זמן מצותו כסוכה לאחר שבעה ונפקעה קדושה מיניה.

2. קרית ספר הל' תפילה

בתי כנסיות ובתי מדרשות נוהגין בהם כבוד ואין נוהגין בהם קלות ראש כגון שחוק והיתול וגוי' דעשו אותם כתשמישי מצוה⁵⁷ בזמן מצותן דאבוהן ודכולהו דם ואפילו אחר חורבנן בקדושתן הן עומדים דכתיב והשמתי את מקדשכם אף ע"פ שהן שוממים בקדושתם הן עומדין ונאפשר דבקדושת בית הכנסת מדאורייתא⁵⁸ דאף על פי דבבית המקדש משתעי קרא הא רבי מקדשכם בתי כנסיות ומדרשות ואם ב"ה של הקדש הוא יש לו קדושת דמים מדאורייתא ואם מוכרים אותו צריך להעלות בדמיו דמעלין בקדש דאורייתא הוא וכן אם גבו מעות הקדש לדבר של קדושה אין יכולים לשנות אלא מקדושה קלה לחמורה דמעלין בקדש ילפינן ליה בפרק שתי הלחם מדאורייתא:

3. שו"ת משנה שכיר חלק או"ח (סי' נד)

ואולי י"ל לפי"מ שכתב הפיר מגדים (סי' קנא משבצ"ו טק"א), דלכולי שלמא מורא בית הכנסת לא הוי אלא מדרבנן, א"כ לא הוי אלא ספיקא דרבנן, ומשום הכי מקילין. ועוד דהוי טפך ספיקא, שמה לא הוי קדושת פאליש שקדושת בית הכנסת, ואם תמצי לומר דהוי קדושת בית הכנסת שמה הלכה כשיטת רש"י (מגילה כח, ב ד"ה על תנאי) והגיא (שם פ"ד טו), דמהי תנאי אף בישובן, כ"ל לחפש בכוותי דהתיירא על מה שהעולם מקילין בכבוד הפאליש. אמנם ראיתי בספר יראים (סי' שכד, פ"ט ח"ד ט"ז) שכתב ח"ל, למדנו כשארם תורה מקדשי תיראו שבתאי כנסיות ובתי מדרשות בכלל עכ"ל. מפשטות לשונו משמע שהוא סובר דמורא בית הכנסת הוי דאורייתא. וכן נראה מתורת כהנים (בחוקתי פרשה ב פ"ג) דתני שם והשימותי את מקדשיכם, מקדש מקדשי מקדשיכם לרבות בתי כנסיות ובתי מדרשות ע"כ. והנה בספר 'התורה והמצוה' להגאון מלבי"ם ז"ל (שם אות לו) פירש דהכוונה היא דדרש'יתב מקדשיכם בכינוי ישראל, דעל בית המקדש הוה ליה למימר מקדשי או מקדש טעם, ומדכתיב מקדשיכם כולל גם בתי כנסיות ובתי מדרשות עכ"ל. הרי מדבריו מוכח ג"כ דהוא דרשה דאורייתא, דהא מיתור לשון קדריש ל"י בתורת כהנים, ופלא על הספר יראים שלא הזכיר כלל מהתורת כהנים. שוב ראיתי בספר האשכול שכתב שם הגאון בעל המסדר (חול אשכול הל' בית הכנסת סי' כד ט"ק ז') בשם הרמב"ן (מגילה כה, ב), דלא הוי רק מדרבנן, דאל"כ דאי הוי עליו קדושת הגוף איך פקעה קדושתו, אלמא ודאי שהוא רק תשמיש מצוה כסוכה ולולב שנוקדשין לאחר מצותן ובזמן מצותן אסור ליהנות ממנו, וכשדעת כולן למכור, עבר מצותן, והוי כמפריש'י אתווגים לז' ימים עד כאן תורף דברי הרמב"ן. וכ"כ הר"ן (שם ח, א בדפי הר"ן), דחכמים הטילו קדושה על בית הכנסת משום דאומרים בה קדושה ע"ן שם. ועפ"י האמור ע"כ צריך לומר דהדרשות שמוכא בספר יראים ובתורת כהנים הגיל המה אסמכתא בעלמא דר"ק. שוב מצאית בש"ד חמד (מערכת הבית אות מ) שהביא מהרבה פוסקים, דקדושת ב"הכיני הוי דאורייתא, ודרשה דספר יראים הגיל דרשה גמורה היא. א"כ תמיהתי הג"ל על העולם במקוה עומדת וצ"ע.

4. רמ"ם מגילה (ריש פ"ד)

לוקחין ח"כ שמואל בר נחמני אמר ר' יוחנן לא שנו אלא בית הכנסת של כפרים אלא של כרכים כיון דמעלמא קאמו לה הוה להו רדיים ולא מהו מוציני להו ואפי' הוה ידוע שני הכרך בנו אומה ולא שייע להם מחון לעיר כהוצאת בנייה אפי' הכי כיון דמעלמא קאמו לה בני העיר הקדושה לדעת כל העולם אלא כי כנישתא דמחא מחסיה אפי' שקדושה היא לדעת כל העולם ו[א] כולם מסמיכים לדעת רב אשי וההיא בית הכנסת של טרסיים הכי פירושו ו[א] כי כנישתא וועא הוה ואלא הוה נכסין זה אלא אותן עבדי אומות והא דקאמר'י בירושלמי (ט"ה) דלא דמימא צניח הכנסת ו[א] על יחיד אלא של רבים אסור שאני אומר שמה אחד מסוף העולם קניו זה פירושו יש לו זכיה זה ואפי' הקסימו כל הרגילים ליתכס לאת העיר למוכרה שמה יש אחד בסוף העולם שהיה סמוך לעיר האת והיה רגיל ליתכס זה ולדעתו הוקדש * ירושלי' ו[א] עד כאן כשגיייה לשם בית הכנסת צנייה לשם סוף והקדישה מהו נשפעייה מן הדא ו[א] קונס לבית זה שאני נכנס ונעשה בית הכנסת ו[א] הדא אמרי' צנייה לשם סוף והקדישה קדשה ו[א] אומתי היא קדושה מיל או בשעת משמיש נשמעין מן הדא העושה מינה ומתפחות לשם סוף עד שלא נשמע סוף הספר מותר להשמע בן הדיוט

5. הגהות אשרי מגילה (פ"ד סי' א')

* אכל צאור זרוע כמוז דכל בית הכנסת שידוע שזני העיר בנו אותה ולא גבו זוזי מעלמא יש לה מכר על פי שבעה טובי העיר וכן יחיד שזנה בית הכנסת ונתנו לבני העיר לגמרי שגם הם יש להם רשות לחזק בדק הבית ולהוסיף על בנין (ה) ואין לה הוא ולא יורשו יוכלין למחות זידם הרי הוא של הקהל ויש לו מכר על פי שבעה טובי העיר אלא אם נתנו כן לעוניה שאין לו ובאי כמו למחות מלבא אל מוכה להפלה אלא ששייר לעלמא) שאין רשות לחזק בדק הבית ולהוסיף על הבנין אלא הוא או יורשו אין לו מכר כי אם על פי הקהל ועל פיו או על פי יורשו. מא"י:

6. מעשה רחל הל' תפילה (פ"יא הל' טז')

כנסתם בראש חודש איקושה וצ"ח לא מנו מזכני ע"כ ויש להסתפק לפי זה בבית הכנסת של כפרים נתי אסר בנו אותה אחרים מחוה לה דהיינו כסייעו בכנייה אסר יהיה לה דין בית הכנסת של כרכים כיון דאית לן טעמא דאסר בבית הכנסת של כרכים וראיתי להרב' א"ח סימן קכ"ג שכתב בשם מרדכי ישן שראב"ה פירש דכפרים אפילו אחרים נתנו להם כיון שאין רגילות לבא שם רוב עם ארעמא דידהו יהיב דמאי דבעו עבדי ביה וכו' ע"כ וכ"כ בש"ת דמש"כ בנימין הביאו הרב"ה נהג עם רבני מסבא דהא גם בכפרים ע"כ איכא אורחים לכפרים דאתו להו מעלמא ואפילו הכי לא מייסדין להו דכ"ע ידעו דכפרים הם ולא ישתנה דינם בשביל זה ועיין עוד לתו"רי ברב שפ"ל

7. קובץ על יד הל' תפילה (פ"יא הל' טז')

הט"ז. נעשה של כל ישראל כן. בבה"כ של כרכים יש שלשה טעמים. אחד דמסתמא נתנו אחרים לסייע לבנייה. ולפי זה אם ידוע לנו שנעשה ממעות בני העיר לבד אין חילוק בין כרכים לכפרים. וטעם השני אף אם ידוע לנו שלא נתנו רק בני העיר הקדישוהו לדעת כל העולם. ובתוס' מגילה דף כ"ו ר"ה כיון משמע דה"ש הוהיל רובים מתפללים בה חמירה קדושתה. וכ"כ הפמ"ג ב"ט"ז סי' קנ"ג אות ר'. ולהגן שני טעמים אחרונים גם אם ידוע לנו שלא סייעו בבנייה אפ"ה אסור למכור. ונראה דיש נ"מ בין הגן תרי טעמים. דאי אמרינן הטעם הוא

לע"נ ברוך בענדיש וברכה גרוס ע"ה

8.ברכת אברהם מגילה (כו.)

א) וצ"ב כמה חל שום בעלות עיי"ו שהקדשו ליה. וכי יש כאן קנין גבוה דנימא אמירה לגבוה כמסורה להדימו. הא הגדון צבעלות ממוית שאינו של הקדש, ואין קדושתו אלא קדושת בית הכנסת, שזהו אס הוא של פטר או כרף, ויכל נקנה לכל העולם עיי"ו שלמענם הוקדש. ובשלמא אס נימא דלכן זכו צאנדים בשביל כל העולם או כל הרגילים לבא, אז י"ל דחל מדין וכן לאת שלא צפניו, אבל לא משמע כן בלשון הראשונים, אלא שזה כמקדישים אותו לכל, וצ"ע כמה חל עיי"ו דין קנין זכות ממוית.

9.חידושי הגר"ז (ריש הל' תפילין)

פיג הל' ט"ז אין עושין תפילין אלא ישראל שעשייתן ככתיבתן מפני שהי"ן שעושין צעור כמו שאמרנו לפיכך אס חפן הנכרי או חפן פסולות והוא הדין לכל הפסול לכותבן שלא יעשה אותן עכ"ל, צ"ע למה נקט הרמב"ם דוקא מפני השני, והלא לדעת הרמב"ם גם דלת של תפילין הלמ"מ כמבואר מדבריו צה"א שס, ומדברי הרמב"ם משמע דאין קפידא רק משום השני בלבד, וצ"ע מ"ש צין דלת לשון, וכרי תרוויכוו הילכתו ינובו.

13.שפת אמת מגילה (כו.)

שם בנב"ו ואפי' למיד' הזמנה מילתא היא כו' הכא כעווי לרבי דמי, צמיא הקשה דהכא משמע דאי לא הוי כעווי לרבי הוי תלוי בפלוגתא דהזמנה ובסנהדרין משמע דמידי דליה גופי' לקדושה קיימא לכו"ט הזמנה מילתא ע"ש, והנה הפוס' לא מילקו כאן צדק ובאור זרוע כ' דבהכ"כ גמור כמי לדין קודם שהתפללו בו מותר וכ"כ הרא"ש בשם היושלים ובש"מ (סי' קנ"ג סעי' ח') ע"ש, אכן באמת הרמ"ה בסנהדרין [וכן הג"י שם והרמב"ן במלחמות פ"ק דסוכה] ס"ל חילוק הטי"א דהיכא דליה גופי' קדושה לרבא נמי הזמנה מילתא וכפסמ"ט דגמי' בסנהדרין ומה שהקשה הטי"א מלשון הגמי' כאן לקי"מ לפע"ד דהאי"ג דבהכ"כ גופי' לכו"ט אסור כיון דליה גופי' קדושה אך אבנים ולבנים פשיטא להגמי' דליהו לא תשיבי גופי' קדושה עיי' שנתעשה מהם ציהכ"ג דמי"מ הס צפע [כמו שהס'] אינם ראויין להקדושה רק עיי' הבגין אלא דלמד' דהזמנה מילתא היא הוי"א דלפי' כה"ג נמי וטלה אמרו דכי טווי לרבי דמי אבל לענין שיהיו נחשבין גוף הקדושה הוי ידעי כו"ט הסברא דכעווי לרבי הס ולעולם צבהכ"כ גמור י"ל דלכו"ט הזמנה מילתא כעומת הרמ"ה ודו"ק, וצ"ע לדינא [דהא הרמ"א צה"י"ח (סי' מ"ב) ס"ל נמי דהזמנה לנוף הקדושה מילתא, ואיך קשה מ"ע צבהכ"כ שלא התפללו בו מותר לכל דבר].

11.שיעורי הגר"ד מנחות (לה.)

הו"ס ד"ה אלו, ובשום דוכתא לא קרי להו אלא קשר של תפילין. ובעירובין (צו). כתבו בזה"ל ולא מצינו בשום מקום שיהא הקשר קרוי ד' עכ"ל. ובשבת (סב). אהא דשי"ן של תפילין הלמ"מ, כתבו דו"ל, ול"ג דלי"ת ויר"ד של תפילין וכו' עכ"ל, והיינו לשיטתם דאינם אותיות. והיינו, דתוס' ס"ל דבהלכה זו דקשר של תפילין הלמ"מ נאמר רק לעשות קשר ותו לא, ויש עוד הלמ"מ דשי"ן לחוד הוי א"י ורש"י ס"ל דנאמר בההלכה של ק לעשות גם כמין דל"ת, ורק בשל ראש יש הלכה אבל בשל יד ליכא הלכה דקשר כלל, והא דצריך קשר הוא מקרא דוקשרתם לאות על ירך.

10.חידושי הגר"ז (ריש הל' תפילין)

והנה ז"ל הרמב"ם שס צפיג הלי"א שמונה הלכות יס צמעשה תפילין כולן הלמ"מ וכי ואלו הן וכי ושי"ה הקשר של קשר ידוע כלורת דלת עכ"ל, ובגמרא לדייק מלשנו זה דהא דאמרינן דלת של תפילין הלמ"מ אין פירושו דנאמר צבהלכה שיהי' אות דלת צברלושות והקשר, רק עיקר ההלכה הוא על לורת הקשר, שיהי' הקשר צורה זו דוקא ולא צורה אחרת וכמ"כ בלשון ושי"ה הקשר של קשר ידוע כלורת דלת, הכי דהו עיקר דינו מהלמ"מ שיהי' הקשר שלהס צורתו הידועה שיהי' כלורת דלת, ונימא דדלת שנאמר צבהלכה רק לורת צעלמא הוא שהקשר ויהי' כלורת דלת, אבל לא משום דצעינן אות דלת צברלושות והקשר, וצו חלוקים הס שחי ההלכות מהדדי, דצדין של תפילין הויא ההלכה שיהא נכתב על צחמים לורת שין מימין ומשמאל ויחול עליהס תורת כתב, אבל גבי דלת לא נאמר צבהלכה שום דין של כתב ואות כלל, רק דכן לריכא להיות לורת הקשר כמו דלת, אבל עכ"פ כל דינו הוא רק תורת קשר בלבד, ושום דין נוסף של כתב ואות ליהא צוה, וכמ"כ.

14.גלינות על החידושי הגר"ח (ריש הל' תפילין)

שם. אכן נראה דחלוק דין הזמנה למ"ד מלתא היא מהך דינא דעצם הקדושה.

בזכרון שמואל סי' ע [עמ' שעט אות ד] כתב: ואגב אעורר מאי דקשיא לי למ"ד הזמנה מלתא למה לא תאסר עגלה ערופה בהזמנה גרידא וכמו דס"ל באמת בירושלמי וכו' ובשלמא לרבא דבעלמא הזמנה לאו מלתא ושאיני עג"ע דגופה קדושה א"ש הא דאינה נאסרת אלא בירידתה והוא עפ"מ שכתב בחי' הגר"ח הל' תפילין דחלוק דין הזמנה למ"ד הזמנה מלתא מהך דינא דעצם הקדושה דבהך דהזמנה מלתא יסוד דינו תלוי רק בשם הזמנה בלבד וכל הזמנה שהיא חל על ידה קדושה למ"ד הזמנה מלתא משא"כ אם באמת הזמנה לאו מלתא ורק דמדין עצם הקדושה אתינן עלה א"כ אין יסוד דינו תלוי רק בשם הזמנה כי אם דיש לו דינים במה חל דין עצם הקדושה, ע"ש. ולפ"ז ניחא הא דבעג"ע אינה נאסרת בהזמנה גרידא דלדין חלות עצם הקדושה דעג"ע לא מהני סתם הזמנה כי אם דין הזמנה למיחת עלה עצם הקדושה הוא דווקא בירידתה.

12.טו"א מגילה (כו.)

ע"ב ואפילו למיד' הזמנה מילתא היא וכו' אבל הכא כעווי לרבי דמי ק"ל דנשמע דהאי פלוגתא דהזמנה אי מילתא היא או לא שיד' כמי צצצ"ב וליצני נשום דה"ל כעווי לרבי הוא דשרי למיד' מילתא היא אבל היכי דמי לרבי לא דווקא למיד' מילתא היא אבל למיד' לאו מילתא היא ש"ד וה"כ נשמע לקמן גבי צבו והוסיכו ונאמרי' הא כיון דצ"ב עלמא קדושה דגופה היא ולא מכשיכי ותשמישי קדושה ככל הני דחשיב צסמוך דלוסקמי' ספרי וכו' משמע ודאי דכ"ע מודו דהזמנה מילתא היא צצצ"ב שגופי' קדש והא צצכ"ה (דף נו) ק"ל לצ"ב דהזמנה מילתא היא וי"ל ועגלה ערופה דמיחקרי צהזמנה ורבא ק"ל דלאו מילתא היא וי"ל ועג"ל דלא מיחקרי צהזמנה ואמרי' ורבא מי"ע ל"ג מע"ע אי' כך רבא נשמע מושמטין גמרינן לאפוקי ע"ע דגופי' קדושי ומשמע צצצ"ב שהיא גופה קדושה מודה רבא דדמי' לע"ע דהיא גופה קדושה דהזמנה מילתא היא ומיחקרא צהזמנה וכיון סכן צצכ"כ שהיא גופה קדושה יחי' מיחקרא כמי צהזמנה לכ"ע מיהו למה ספ"י החוקי' סס כיחא שהקשו אהא דפריך ורבא מי"ע ל"ג מע"ע האונר ר"י צב' או"צ דע"ע עריפתה אפרתה ורבא פסק כר"י צב' מי' וחי' דה"ק מי"ע ל"ג מע"ע לטעמיה וכיון סכן אין הזמנה אוקרת אפילו צצצ"ב שגופה קדושה דהא ע"ע גופה קדושה ואפי"ה הזמנה לאו מילתא היא אלא עריפתה אוקרתה וצ"ח יוסר:

לע"נ ברוך בענדט וברכה גרוס ע"ה

אליבא דהלכתא

מגילה דף כ"ו

נסדר ע"י ר' אשר יעקב מילמן

ענין א' - בענין קדושה של עזרות ביה"כ אותו

מור וקציעה סימן קנד' א'

מ"ש מ"א בשם הרי"ט בדין עזרות בה"כ שלנו, אין צורך כי לדעמי פשוט דאית בהו קדושת בה"כ

ובתוב במג"א בשם רי"ט, ועזרות שלנו לא עדיפי מבתיים וחצרות, ושמן כיון שמתפללים בהם תדיר כו' נעשו קודש, עכ"ל. ותמיהא לי, דאפי' בלא"ה נמי קדישי ודאי, כדתנן הלשכות הבניות בחול ופתוחות לקודש תוכן קודש, כל שכן הני עזרות דעשויות נמי לקדושה בה"כ בלי ספק, שהרי הוזמנו להתפלל בתוכן לכשיצטרכו ומתפללין בהם כמה פעמים, דהוי ליה אומניה וצר ביה, דאי קדיש ודאי כדכתיבנא. והרי כאן שני טעמים גדולים לעשות קדושתן ודאית, ואין כאן ספק, כך נ"ל.

מיהת מודינא בבנינים אחרים שפתוחים לבה"כ, שלא נעשו כלל לתשמיש מצוה, דלא פשטה בהו קדושת בהכ"ג, ולא דמו ללשכות, דאינהו נמי לתשמיש מקדש נעשו. וכ"ש שאין בהם מה שאמרו עיר שגנותיה גבוהים כו' שהרי הרמב"ם כו' אמר כשבונין כו' שפירושו כשבונים אותה מתחלה, עכ"ל.

מעשה רחל הל' תפילה פ"א

רחובה של עיר וכו'. ריש פרק בני העיר שמכרו רחובה של עיר לוקחים בדמיו בית הכנסת ובגמרא וחכמים אומרים הרחוב אין בו משום קדושה ואף שלפעמים מתפללים בו ההוא באקראי בעלמא ע"כ ומכאן כתבו ז"ל דעזרות שלנו שמתפללים בהם אותם המאחרים לבא לבית הכנסת דינם כמו רחובה של עיר שאינו אלא כמו באקראי ואפשר דנכלל במ"ש רבינו וכן בתים וחצרות וכו' ומכל מקום יש להחמיר ועיי' להמג"א והכנה"ב סימן קנד'.

שו"ע או"ח קנד'

קנד' דיני תשמישי קדושה ונרות בית הכנסת. וכו' טו סעיפים:

א רחבה של עיר אע"פ שמתפללין בה בתעניות אין בה משום קדושה מפני שהיא עראי^ב וכן א בתים^ה וחצרות שמתקבצים בהם להתפלל באקראי (פירוש דרך מקרה הודמן לא דרך קביעות) אין בהם שום קדושה: הגה' יש אומרים ללא מקרי ארון^ג הקודש אלא אם הוא כמין ארגו שאינו עשוי רק לנעו המורה אצל ארון הנעו^ד נחומה^ה ששעשה לשמירה לא מקרי תשמישי קדושה וכל שכן אם הספרים^ו מתקלקלו צו ד' דמוטר לעילן משם (מדרכי הגהות אשרי פ' בני העיר):

אשל אברהם סי' קנד' א'

טעוף א' א' בתים וחצירות. ע"י מג"א. ועזרות שלנו בקהלות גדולות שמתפללין בקביעות בה צ"ע רע"י מ"ש בס"י קנ"א סעי' ה' קפנדריא אפשר בעזרה כה"ג אסור. ב' שנעשה.

מגן אברהם או"ח סי' קנד' א'

א. בתים וחצירות. ועזרות שלנו לא עדיפי מבתים ותלרות ותמא כיון שמתפללין תדיר בהם כל זמן שהם נחמקים נעשו קדש (רי"ט ח"ב נ"ד) כ"י ד' גן תרמס וליטענא סקנינה אע"פ שפחות לצי"ה אין זה קדושה ולא היה פסוח עד ההיכל י"ג להחמיר שלא להשמט נסן [ש"ס]: ב. שנעשה

ענין ב' - בענין בתי כנסיות מושכרות

ערוך השולחן או"ח סי' קנד'

א בזמן הש"ס היו נוהגים שבתענית היו מתקבצים ברחוב של עיר והיו מתפללין שם, ומ"מ אמרו חז"ל בריש פ"ד דמגילה (ס"ג). שאין בה קדושה כלל לפי שאין זה קביעות אלא דרך אקראי. ועל פי זה כתבו הטור והשו"ע (ס"ג) דכן הדין בבתיים וחצרות שמתקבצים בהם להתפלל באקראי אין בהם שום קדושה ע"ש. ועל פי זה כתב רבינו הב"י בסעיף ב' השוכרים בית ומתפללין בו אין לו דין בית הכנסת. עכ"ל. ודקדק בדבריו לומר אין לו דין בית הכנסת ולא כתב אין בו שום קדושה כמקודם, דהכא לאו משום אקראי הוא שהרי שוכרים לזמן לשנה או יותר, אלא הטעם דאין בכחם לעשותו לבית הכנסת קבוע, כמו שכתב הלבוש (ס"ג) וזה לשונו: שהרי הגוף אינו קני להם והיום או למחר יקחנה המשכיר וכו' ע"ש. ולזה כתב דאין לו דין בית הכנסת, כלומר קדושת בית הכנסת ודיני בית הכנסת אין עליו אבל מ"מ קדוש לשעתו שאין לעשות שם דבר בזיון. [נלע"ד. והפמ"ג (תש"ו סק"ב) חפס דהטעם משום אקראי, ונתקשה בדברי הלבוש ע"ש ואינו קניו, וזה גם כוונת הרי"י חביב שצ"י וצט"ו סק"א ח"ד] [גם מה שכתב הט"ו (שם) והרי"י חביב שימנהגו למעלה נחמית שעל מקום התפלה נזקקות, לפי מה שכתב הרמ"א בסוף סימן קנ"א (ס"ג) אין זה רק בבית הכנסת קבוע. והט"ו כתב שם (סק"ד) שאין התפלה עולה למעלה כשהמקום למעלה אינו נקי ע"ש, ומדמ מקידות היא ורואו ליהרר צוה]:

בית יוסף או"ח קנד'

ב כתב מהרי"ן חביב ז"ל וכן בתים ותלרות וכו' נראה לי כי נמי נכסיות שלנו מתפללין בהם חוץ התלרות צמלכות חוגרמה הם דומים לזה מהטעם שאמרו חכמים ברחובה של עיר שאין זה משום קדושה דאקראי בעלמא היא וכל דירתו צמיתה וצמיתה וצמיתותם הכל דרך עראי בשכירות חודש או שנה ואין זה קדושה וכל שכן שאין זה מה שאמרו (שנה י"א). עיר שגנותיה גבוהים [מסת הכנסת] לטוף חרבה שהרי הרמב"ם כשהזכיר דין זה (תפלה פ"א ה"ג) אמר כשבונים בית הכנסת אין צוין אותה אלא צמיתה של עיר הרי שאמר כשבונים בית הכנסת שפירושו כאשר צוים אותה מתחלה נקבע וצמיתו זה צמלכות הנזכר אין לנו רשות להזמין בית קבוע לשם בית הכנסת כל שכן שאין לנו רשות לנעונו ואנו לריכים להטמין עצמנו צמית תחמית וקולה לא ישמע מפני הסכנה אם כן אפילו שהיה בית דירה למעלה על הבית שלנו מתפללים בו כמנהג אין למחות וצמית שניהנו צמיתות צמיתות שלמעלה מבית תפלה עכ"ל: תשמישי

שו"ת מהרי"ט ח"ב יו"ד סימן ד

וראיתי לרב עה"ר יעקב ו' חביב ז"ל שפנה זה ר"ל לומר שצמית נכסיות שלנו מתפללים בהם חוץ התלרות צמלכות חוגרמה הם דומים לזה שאקראי בעלמא הוא וכל דירתו צמיתות צמיתותם הכל דרך עראי בשכירות חודש או שנה ואין זה קדושה עכ"ל. וחוכך אני להחמיר צום דכתיב דומיה לן זה הטעם שלא יהא צו קדושה אחר שצמית או שחזר אבל צמיתות מתפללין בהם יש זה קדושה ובענין שאמרו שם צמית נכסיות שצבצל שעל תכלי הם עשויי פ"שי ע"נו שיטחמושו בהם וכתב הר"ש והטור ולא נהני הנאח אלא לנשתחשם צו בחדצו אצל צמיתו לא נהני צו הנאח. ונ"ו. צמיתות אלו של צ"ה קרוב הדבר לדמותו לחזו דאקראי בעלמא הוא ושנוא הואיל ונתפללין שם תדיר כל זמן שצמיתותם אע"פ שהוא אקראי לגבי זה הנתפלל המוקף נעש' קבע לעללים אלא שכבר ביארנו שהמוקי הזה של הפרסם אינו ככלל צקדושת העזרה דשקדס לטורך חול כעשה:

לע"נ ברוך בענדיש וברכה גרוס ע"ה

אליבא דהלכתא

מגילה דף כ"ו

נסדר ע"י ר' אשר יעקב מילמן

ענין ג' - בענין סתירת ביה"כ

שו"ע או"ח קנב' א'

שלא לסתור שום בית הכנסת. וכו' סעיף אחד:

א אין סותרים (א) בית הכנסת כדי לבנות בית הכנסת אחר (א) שאם יארע להם אונס שלא יבנו האחר אלא בונים האחר תחלה ב ואחר כך (ב) סותרים הישן: הגה (ג) ואפילו לא רצו לסתור רק ממילא אמת להכניסו נמי ג (ד) דינא הכי: ו' והני מילי שהיה הראשון חזק (ב) אבל אם חרבו יסודותיו או נטו בתליו ליפול סותרים אותו מיד ג (ד) ומתחילין לבנות ד במהרה כיום ובלילה שמא תרחק השעה וישאר חרב: הגה (ג) ה (ד) ו' ואסור

ט"ז או"ח קנב'

א"כ דאיכ' כי נישת' אחרית' ובר"ף ודל"ש ור"ן גרסי דאיכ' דוכת' ללוי למיד משום ללוי ליהא למיד משום פשיעות' איכא וכמנ' הר"ש דק"ל כמ"ד משום פשיעות' ממיל' לא מהני דוכת' ללוי וכמנ' הר"ן דלמ"ד משום פשיעות' דמתרשלי מלגנותה וימימ' שנתיים לא יהיה להם מקום קבוע להסתכל אצל ודאי כל שיש להם ב"ה אחר קבוע לכ"ע שרי דהא ליהא משום ללוי ולא משום פשיעות' דאלו לפשיעותא שלא יבנו לעולם ליהא מאן דחייש ליה כו' עכ"ל וכ"כ גסס רשב"א וי"י ונר"א שגס התוס' ס"ל כן דהא כמנ' איכא צניייהו דאיכא דוכתא ללוי משמע דזקא במקום עראי ללוי פליגי אצל כי כנישתא קבוע אחרינתא כ"ע מתירי' ודפי' להני' לפשיעו' א"כ דאיכא כי כנישתא אחרינתא ג"כ פירושו כן שיש כי כנישת' עראי וכ"מ צניי' גדליכא כי כנישתא אחרינתא ללוי משמע עראי בעלמ' וזה נר"א דגם הרמב"ם והטור ס"ל כן וע"ג דלא היכירו דמהני כי כנישתא אחרינת' נלמד ממיל' מדאמרו אלא בזמן האחרת תחלה ואחר כך סותרין ומהו נלמד דאי איכא אחרינתא ה"ל כאלו בנו אחרת דמה הפרש יש צניייהו וכ"כ רמ"א סי' קנ"ג דיש להם ב"ה אחרת מותר לסתור הישן וצניי' כי שיש פלוגמא בין הטור להר"ן ואינו נראה כלל אלא הכל מודים צניי' קבוע דמותר לסתור האחרת:

קנב דיני בנין בית

א * מותר לעשות מ מבית המזב"ב בני העיר שמכרו ב" * דהיינו היכל שמניחו ב ס"ת מכרו תיבה יבולים ב מכרו מטפחת לוקחין ברב חומש לברו ב וכן נביאי לוקחים ברמיחם ס"ת אבל ואפי' אם קנו בקצת המצב וירדלו לשונות ה

מג"א או"ח קנב'
א. שמא יארע. וכן אפילו יש להם שני ביה"כ אסור כ"מ בגמרא:

ביה"ל או"ח קנב'

דאסור קדם שקנה האחרת, כן כתבו האחרונים⁽²⁾: * שלא יבנו האחר. ע"ן במשנה ברורה מה שקטבנו בשם הש"י ומגן אברהם. והנה יש הרבה אחרונים שהעתיקו דברי הש"י לדינא, והרבה מהן מקמירין פהפגן אברהם. ולענין דעתו, אחר דבסותר על-מנת לבנות, לכלי עלמא ליכא אסורא דאורינתא, כי אם שקששו חקמים שמא יפשו אחר-כך ולא יבנו, ואחרי דלאסורא לא מצינו למי מהראשונים שפחמירו בהדיא בזה, כמו שהאריך הש"י דמהרא"ש אין ראיה, דלא ניקא לה לומר דבית-הקנסת שאינו אלא של קטא או של סתנא מקרי בית-הקנסת קבוע, ואדרבה, מצינו להרבה ראשונים שמקלין בהדיא בענין זה, והוא הדין שיהיבא בהר"ן במקלה, והביאו הרמ"א לקמן בקנ"ג סעיף ז בהג"ה, וכמו שקתב הש"י, ולשו"ן זה הובא גס"פן פאשכול [אף דהפגן-אברהם ישב זה פסעיף-קטן טז, אכל פשטא דלשנא משמע פה"ש, וכן באלה רבה מוכח דסבירא לה דדעת הרמ"א פה"ש, וכן מוכח בבאור הגר"א שם וקאן], וכן הרשב"א והנמוקי יוסף והתוספות סבירא להו בהדיא להקל בדיאפא בייקנשתא אחרת קבוע בעיר, וכן גס"פן דעת האגדה כמו שקתב באלה רבה, וכן מהמאירי משמע גס"פן דסבירא לה הכי [מדיקתב "שמא יתשליו ונקצאו עומדים בלא בית-הקנסת", משמע דסבירא לה גס"פן להקל בדיאפא בייקנשתא קבוע], שוב אין להחמיר בזה. אף קל זה דוקא אם בפית-הקנסת קבוע יש מקום לכלם ברח"ה להתפלל, דאי לאו הכי נראה דלכלי עלמא אסור⁽³⁾: * בונים האחר

שו"ת כתב סופר או"ח יז' ד"ה ונ"ל

ונ"ל לשיטת זו גדליכא דוכתא ללוי טסוכי' נקיס צלוסן ש"א לנשכיר למזר צו וגם טכוו צלי קביעות זמן ומוסכר לזמן ומשך סנכין עד גמיעל יאלנו עסססל שישכילי צנכין וצוחר כך חסנצל דוכתא

ענין ד' - בענין גניזת עיתונים כשיש להם ד"ת

מג"א או"ח קנד'

פ. ס"ת שב"ח. והוא הדין פסדים ואסור (י) לשורפן [נישן] וי"ל דה"ה כלל משמישי קדושה דהו צנלל לא מעשן כן לה' אלהים וכי' כמ"ש ספי' קנ"ב וכן כמנ' הרמב"ם צנל"ת סיקון ס"ה שהמאנד כמני הקודש עובר נלא:

שו"ע או"ח קנד' ה'

ספר תורה שבכה מניחין אותו (ז) בכלי חרס ונונין אותו בכבר ת"ה (ח) אפי' אינו אלא שונה הלכות ולא' שימש ת"ח:

או"ח קנד' מהד' דרשו מס' 10

ועיתונים שלא נעודו בעיקרם לדברי תורה, אלא שמובאים בהם דברי תורה, צידד בשורת מנחת יצחק (ח"א סי' יז אות טו, ובסי' יח אות ב) שחייבים גניזה ואסור לאבדם. והגרשי"א (ספר גני הקודש עמ' קנד, ושם בהערה ו) הורה, שמי שאינו יודע שיש בעיתון דברי תורה יכול להקל ולזורקו לאשפה, אך אם ידע שישנם שם דברי תורה עליו לגנוזו, והמחמיר לגנוז כל עיתון מחשש שמא יש בו דברי תורה תבוא עליו ברכה. ודעת הגר"ש וואזנר (שם עמ' רנג שאלה ג), שדברי תורה המובאים בעיתונים כסיפורי דברים בעלמא אין בהם קדושה, לפי שלא נעודו ללמד תורה את הקוראים, ומכל מקום יש לזרקם שלא בדרך בזיון, כגון בתוך שקית וכדו', אולם דברי תורה המודפסים במדורים המיוחדים להם, טעונים גניזה.

הגהות חת"ס או"ח קנד'

וסי' כ"ב: שם סקמ"פ. ג"ב עיין ברמב"ם ספי"ז מסנהדרין: **קנד' במחבר סעיף ה' בכ"י חרס.** ג"ב ואם אי אפשר סגי בכלי עץ אבל מה שתב בכנסת יחזקאל דכלי עץ עדיף מכלי חרס דמדויחתי לא ג"ל: **שם במג"א ס"ק ז' הארץ נמחק** והנה הארון: שם ס"ק מ' ואסור שורפן. ג"ב והעלה בכנסת יחזקאל דאין לאבדו ביד אפילו היכא דאיכא למיחש שיבואו לידי בזיון ע"י הרשעים. וכתב ומי דחק לן עלמא וקוברן בעומק ג' טפחים ואם אי אפשר בבה"ק יקברם במקום אחר ודלא כבעל שבות יעקב שם: שם בהג"ה סעיף ו' ופרוכת. ג"ב ובקהלות